

17. listopadu 1989, většina Čechů a především pražanů mluví o této události, které od této doby říkáme Sametová revoluce, s jiskrou v očích. Dnes je to velmi častým tématem nejen ve školách, ale i v médiích a žurnalistice. Pro mě, jako studenta narozeného roku 1998, je však tento významný milník stejně vzdálený jako jakýkoliv jiný milník z doby, kdy jsem nebyl na světě, a o kterém se dozvídám ze zdrojů jako jsou učebnice, výklady profesorů a jakási kolektivní paměť lidí, mezi které patřím, a kteří o tom mají co říct, neboť měli to štěstí nebo snad tu smůlu, že byli narozeni před revolucí. Mým prostředníkem mezi mnou a onou kolektivní pamětí a zprostředkovatelem informací o událostech v době okolo 17. listopadu je maminka, Lucie Šímová, která v době revoluce zastávala zcela očividně ojedinělou roli. Její svědectví je pro mě bližší a barvitější především o to, že jí v době revoluce bylo přibližně tolik let, jako je teď mně a byla studentkou střední školy.

Můj příspěvek bych rád chronologicky rozdělil do několika částí. Doba před revolucí, období revoluce, období po revoluci a závěru. Každou část bude provázet citace z textu, který mi maminka sepsala, abych se v situaci lépe orientoval.

Před revolucí

„Na střední škole - střední knihovnická škola - jsem se kamarádila se samými staršími lidmi, takže většina jich studovala už „vejšku“. Kamarádi z medicíny, kteří bydleli na kolejích Větrník na Petřínách se jednou domlouvali, že půjdou na nějakou demonstraci, ze jsou domluveni s kamarádem Sašou Vondrou.“

Lucie Šímová se narodila roku 1972, v době před revolucí jí tedy bylo 16 let. Na základní škole měla mnoho zájmů tak rozdílných jako umění, literatura, hudba, ale i letadla, auta, kytky, jazyky, a tak se nakonec na radu babičky, rozhodla jít na střední knihovnickou školu. Moje babička a děda mají vystudovanou grafickou školu, takže jí poradila jít cestou v podstatě v jejích šlépějích za podobným oborem. Na střední škole se začala kamarádit se staršími lidmi, studenty vysokých škol. Škola jí zprvu dost nebavila, takže si umím představit, že ráda trávila čas se staršími lidmi i z jiného kolektivu. Sama říká, že se s nimi cítila jako dospělá. Mezi nimi byl i Pavel, student medicíny a jeho kamarád Alexandr Vondra. Doma se politika příliš neřešila, prarodiče nebyli ve straně a na komunismus nadávali, ale jinak svůj nesouhlas nedávali najevo. Setkání s těmito lidmi bylo tím pádem klíčové, neboť většina z nich byla politicky aktivní a někteří z nich později stáli u zrodu Občanského fóra.

Revoluce

„Absolutně jsem netušila o co jde, ale připadala jsem si strašně dospělá.. Byli jsme na Národní - asi ve třetí radě od policistů s obušky. Ale to se už nikdy nedozvím, na kolik byla "moje parta" předvídaná nebo informována, najednou někdo řekl, ze se má strhnout nějaká provokace a my odcházíme. Cca 10 min na to, kdy jsme odešli, začala policie opravdu mlátit studenty. My jsme se přesouvali na jiná místa a dnes - po tolika letech mi to opravdu splývá“.

Moje představa o tomto aktu byla taková, že se lidé domluvili a sešli na ujednaném místě v určenou

hodinu. Dnes na tom není nic zvláštního, vezmu si do ruky mobil, otevřu Messenger a napíšu kamarádovi. Když se snad něco změní a schůzku je třeba odložit, pořád jsem připojený k internetu a mohu mu dát vědět. Předtím se však lidé domlouvali maximálně pomocí pevných linek a z toho co kdo zaslechl. Kolem situace však panoval takový povyk, že nebylo nutné se příliš dlouho domlouvat. Ulice byli každý den plné lidí. Dneska jsou ulice taky plné lidí, ale na takovém Václavském náměstí uslyšíte mnohem pravděpodobněji cizí jazyk, než ten český. Tak to předtím nebylo. Když člověk šel po Václavském náměstí v deseti-členné skupince, už za nimi kráčel policista a žádal legitimaci. Začali se pořádat stávky, kterých se účastnili postupně úplně všichni. Herci přestávali hrát a místo toho se scházeli v divadelních sálech a diskutovali o situaci. Bylo to „buď anebo“. Zapojím se do vřavy, podpořím celou myšlenku odporu a budu riskovat, že když protest nevyjde, přijdu o práci a dost pravděpodobně skončím ve vězení jako disidenti? Nebo budu držet krok a nebudu vystupovat proti komunismu, aniž bych jej jakkoliv podporoval? Maminka mi vyprávěla o případu České televize, která se musela k věci stavět nestranně, nebo spíše s pobouřením a negativním názorem na protestování vůči komunismu. V den revoluce se však obrátila karta. Všichni se začali přidávat k odporu a i Česká televize se začala vyjadřovat, matčiny slovy, „*tak doted' dobrý, ale studenty nám nikdo mlátit nebude*“.

Kamarádi se kterými se maminka seznámila byli v kontaktu s politicky velmi aktivními lidmi. Každý den se scházeli na Václavském náměstí nebo jinde v Praze a předčítali své manifesty. 17. září byl sraz na Albertově, (noviny) zde připravily tribunu, kde zainteresovaní lidé vyjadřovali jako předtím. Byl listopad a tak se brzy setmělo. Maminka se se skupinkou kamarádů z vysokých škol přesunula na Národní třídu. Vyprávěla mi, že jí připadalo, jakoby bylo všechno předem domluvené. Na pokyn člena skupiny se přesunuli ještě jinam, protože bylo jasné, že dojde ke střetu. Nevím, jestli bych si v šestnácti letech byl schopný plně uvědomit situaci, ale představa toho, že stojím v čele rozbouřeného davu před řadou těžkooděných policistů s obušky působí znepokojivě snad na každého člověka nezávisle na věku. Ten večer ještě strávila maminka se svojí skupinou, s kterou šli ještě na jiná místa po Praze.

Po revoluci

Rozhodně jsme následující týden strávili v naprosté euforii, chodili jsme na všechny akce, zvonili klíčkama. Před filozofickou fakultou jsme zastavovali tramvaje. Největší zážitek jsem si způsobila, když jsem přemluvila řidiče v metru a ti mě svezli u sebe vepředu a já do mikrofonu četla pokyny ke stávce. Takto jsem si projela par linek a bylo to dost na hraně, protože nás samozřejmě naháněli policajti.

A jak to tak bývá, svět je malej, tak se mnou na knihovnickou chodila sestra Šimona Pánka a dcera Michala Tučného. Tak jsme vytvořili takovou partu aktivních mladých lidí a byli při každé další protikomunistické akci. V každém případě se dnes naprosto dobrovolně přiznávám, že jsem v 16 letech absolutně nechápala, o co moc jde. Protože Míša Tučná, jako dítě z umělecké rodiny a Tereza Pánková jako dítě z rodiny politicky aktivní, řešily tyto věci doma určitě o pár let dříve. Ale já jsem byla dítě z běžné rodiny, kde se na komunismus nadávalo a nikdo nebyl členem strany, ale úplně se mě jako dítěte politická situace neměla důvod dotýkat. A do toho mi ještě kamarád z medicíny zavolal, jestli bych byla ochotná chybět ve škole a pomáhat v jedné rodině, ale je to fakt nebezpečné. Byly jsme 2 holky - jedna 22letá z medicíny a já 16leté ucho (revoluce byla v

listopadu a mně bylo 16 v říjnu !!) a on nás dovedl na Rašínovo nábřeží do posledního patra, a prý tohle je nějaký Václav Havel a tohle je Ivan. Manželky Olga a Dáša. A jestli bysme mohly sedět v hale a vyřizovat telefony. Já v Angličtině a Šárka v Němčině. Tak OK. Proč ne. Takže vyřizujeme, občas volal nějaký pan Klaus, nějaký pan Schwarzenberg a další a další. Pak přišla paní Olga, jestli bych mohla Vaškovi nakrát salám a chleba, ona někam musí a on by se ani nenajedl. Potom došel papír na tištění letáku, moje Mamka pracovala v tiskárně, takže samozřejmě zařídíme. Přijela večer a přivezla papíru, co unesla. A prý "Víš, že pracuješ u Václava Havla?" Hm, mami a kdo to vlastně je? Teď to popisuji, jako bych byla nesvéprávná, samozřejmě, ze mi věci do sebe postupně zapadly, ale možná jakékoli dítě z disidentské rodiny by za to dalo nevím co, a já obyčejná studentka ze střední školy jsem měla tu možnost. Později jsme chodili celá parta studentů s Václavem Havlem na Václavák, kde vystupoval na tribuně a obklopovali jsme ho v hloučku Vodičkovou ulicí jako jakási lidská ochranka.

V sobotu 18. listopadu měla mamčiná skupina sraz brzy ráno, kdesi v Praze. Tam se jí zeptal Saša Vondra, jestli by chtěla jít a aktivně pomáhat v jedné rodině. Odvedli ji do bytu Havlových na Rašínově nábřeží, kde Václav Havel bydlel. V té době si zcela určitě plně neuvědomovala, kde vlastně pomáhá a ani dnes se v rodině moc o politice nebavíme. Ale maminka je hodně iniciativní člověk a dokážu si představit, že to musel být velký zážitek. Pokračovali v manifestacích a zvláště v tomto věku dospívání si prošli svým dílem rebelantství. K práci v bytě u Havlových se dostala určitě kvůli známosti, ale rozhodně také kvůli svojí iniciativě a díky tomu, že velmi dobře ovládala anglický jazyk.

Závěr

A tak jsem byla v těch nej nej dnech pro naši republiku přímo tam, kde se pohnuly dějiny. Když opadla ta největší euforie, tak spousta lidí šlo zase do škol a práce. A já jsem dostala příležitost pracovat v Občanském fóru. Sepsali se mnou regulérní pracovní smlouvu, měla jsem práci nahoře na recepci a dole jsme připravovali sál pro přednášky a setkání. Samozřejmě jsem poznala spousta lidí - Václava Klause, pány Schwarzenberga, Dienstbiera, Kubišovou, Hutku, Kryla, Rumla, a tak dal a tak dal. Spěchala jsem ze školy pokaždé "do práce", těšila se tam a nějak jsem se stala rychle dospělou. Ale v každém případě jsem se naučila perfektně anglicky a udělala si zkoušky na Americké ambasádě - tenkrát se TOEFL dělал jen tam, začala mě nějak bavit škola, měla jsem rozhodne mnohem lepší přehled o celkovém dění, poměrně zodpovědně jsem přistoupila k maturitě a tak nějak jsem s OF strávila 2 roky života do maturity. Nicméně ujasnila jsem si, že radši, než se vyjadřovat k věcem, kterým člověk úplně nerozumí, jen proto, aby s nim někdo dělal rozhovor do novin, nebo se mihnul v televizi, jako to využívala spousta lidí, kteří se rádi ochomítali

kolem těch slavnějších a z toho žili, není úplně můj šálek kávy. Úplnou sekretářku mě dělat nebavilo a politiku jsem studovat nechtěla. A tak mi z těchto let zbyla nádherná vzpomínka, kterou se nikdo nedozví a ani mi ji nemusí v podstatě věřit. Já jsem byla u Václava Havla ve dnech prvních, ve dnech obyčejnějších i při oslavě zvolení prezidentem ve Špalíčku. Zůstal ve mně respekt vůči některým lidem, despekt vůči některým situacím a obrovsky zážitek na celý život.

Ačkoliv mi maminka čas od času vyprávěla o dění roku 1989, plně jsem se ponořil do jejího příběhu až díky psání tohoto příspěvku. Všechno to na mě působí jako neuvěřitelný příběh z pera nějakého spisovatele. A daleko silnější dojem ze všeho mám, když si uvědomím, že popisuji to, co se skutečně stalo, ačkoliv vše musí být trochu zkresleno představami a sléváním vzpomínek. Já sám bych si nebyl schopný vzpomenout na mnoho věcí z doby tak dávno uplynulé, ale to mají lidé zabudováno v sobě jako ochranu. Musíme zapomenout na to špatné a jít dál. Kdybychom toto neuměli, asi bychom se ze všeho zbláznili.

Dnes lidé taky manifestují, máme to v sobě, někdo s větší, někdo s menší potřebou. Pamatuji si, jaké emoce ve mně zvedla Národní třída na manifestaci „Červená karta pro prezidenta Miloše Zemana“. Dalo by se říci, že to byl zbytečný akt, vždyť to hlavní bylo vybojováno a dnes se máme všichni daleko lépe, než jak asi měli lidé za komunismu. Stejně si ale myslím, že je to dobře. Dáváme najevo svůj názor, ať kladný, nebo záporný a to nás posouvá dál. „Červená karta pro prezidenta Miloše Zemana“ pro mě může působit oproti manifestacím spojeným se 17. listopadem stejně podružně, jako by mohla působit pro maminku Sametová revoluce vůči vyprávění jejího dědy, který za Druhé světové války přišel jako mladý o rodiče a sám byl nasazen v Drážďanech. Pořád je pro co bojovat a Sametová revoluce je velmi významnou bitvou v této válce o svobodu a spokojenost lidí.

Děkuji všem, kteří se zasloužili o osud lidí jako jsem já, kteří přišli na svět později a pro ty, co ještě přijdou. Zvláštní poděkování patří mé mamince za to, že mi osvětlila tuto dobu odporu, vítězství, obav, tak těžko popsatelnou pár slovy...